

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศิลปะมีกำเนิดจากศิลปินที่ได้รับรู้ถึงความสะเทือนใจ จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วนำมาถ่ายทอดโดยใช้สื่อเป็นเครื่องแสดง ในความสามารถเทคนิคที่แตกต่างกันตามความรู้สึกสุนทรียภาพอันเกิดจากการสะสมของแต่ละบุคคล

มนุษย์สร้างสรรค์ศิลปกรรมที่มีความหลากหลาย สะท้อนถึงความรู้สึกนึกคิด ภายใต้อิทธิพลเหมือนกัน คือ มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องการอาหารทางใจ และสติปัญญา มนุษย์มีธรรมชาติรักความสวยงาม รักความประณีต ชอบเสียงที่ไพเราะ มนุษย์มีสมอง มีสติปัญญาล้ำเลิศกว่าสัตว์ทั้งหลาย สามารถปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เป็นประโยชน์อยู่ตลอดเวลา ในทุก ๆ ด้าน

ศิลปะมีความจำเป็นต่อมนุษย์ คือ ความจำเป็นทางกาย ความจำเป็นทางใจ ความจำเป็นทางความเชื่อถือ (ลัทธิศาสนา)¹

เพลงไทยหรือดนตรีไทยเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวเนื่องกับเรื่องของ “จิต” มากที่สุด เกี่ยวกับจิตวิญญาณส่วนที่ลึกซึ้ง (Spiritual Aspect) เกี่ยวกับทักษะคือ ความชำนาญ หรือความเป็นเองที่เกิดจากการฝึกฝน อบรมอย่างดี และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับความบันดาลใจ (Inspiration) เป็นอย่างมาก² อันเกิดจากศิลปกรรมสำคัญคือ ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ล้วนแต่เนื่องมาจากศาสนาทั้งสิ้น ดังนั้น ศิลปกรรมที่รองรับศาสนาไม่เพียงแต่ช่วยให้ธรรมะเด่นชัดขึ้นเท่านั้น แต่ได้สะท้อนให้เป็นชีวิตจิตใจของคนไทยทั้งชาติด้วย

ศิลปกรรมที่เราถือว่าเป็น “แบบประจำชาติ” ล้วนสร้างขึ้นเกี่ยวเนื่องกับพุทธศาสนาจึงเป็นงานสร้างสรรค์ที่พวยพุ่งขึ้นจากพุทธปัญญา ที่มีคุณธรรมทางพุทธศาสนาเป็นรากฐาน ย่อมมีคุณค่าเหนือกว่าศิลปกรรมที่สร้างจากความบันดาลใจอื่นใด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ อานันท์ นาคคง , เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ , (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนา, 2513), หน้า 12 – 15.

² สมใจ ชื่นวัฒนาประชาภิ , ทัศนะงานดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 11 , (กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์, 2521), หน้า 12 – 15.

ไทยเราเป็นที่นับถือพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด ถึงแม้ว่าเราจะทำพิธีไหว้ครูตามศาสนาพราหมณ์ก็ตาม เราต้องเอาลัทธิแห่งพุทธศาสนาขึ้นมาข้างหน้า ก่อนเสมอ ดังปรากฏการณ์พิธีไหว้ครูดนตรีไทยจะมีการตั้งที่บูชาพระพุทธรูปพร้อมด้วยอาสน์สงฆ์และศิลปกรรมดนตรีไทยในเพลงโหมโรงเย็น

อาจารย์มนตรี ตราโมท ได้ให้ความหมาย ตอนที่ 6 ว่าด้วยเพลงโหมโรงดังนี้ ...

“เพลงโหมโรงเย็น จัดอยู่ในจำพวกโหมโรงกลาง คือ โหมโรงที่ต้องใช้กลองทัด มีโหมโรงเช้า โหมโรงกลางวัน โหมโรงเย็น เมื่อพิจารณาแล้วการโหมโรงนั้น เป็นส่วนหนึ่งของฤกษ์และพิธี เพลงชุดโหมโรงเย็น ประกอบด้วย 14 ลำดับ

1. สาธุการ แทนการกระทำเทวบูชาเคารพนบไหว้เทพเจ้าทั้งหลาย
2. ตระ ผู้บรรเลงเลือกตระที่จะบรรเลงได้ตามชอบใจ ทุกๆ ตระเป็นมงคลทั้งสิ้น แต่โบราณใช้ตระสันนิบาต ซึ่งเหมาะว่าตระอื่นๆ เพราะได้ความว่าขอขมาทวงคืน “สักเกกาม” โดยตรง
3. รัว 3 ลา แทนการกราบ 3 ครั้ง เมื่อว่าสักเคฯ จบแล้ว
4. ต้นซุบ บางแห่งเรียกว่า ต้นเข้มน่าน แต่เมื่อพิจารณาแล้วเนื้อเพลงก็เป็นเพลงซุบ 2 ชั้น ตอนต้นนั่นเอง เพลงนี้จะเกี่ยวข้องไปในทางเทวดาฝ่ายหญิง ซึ่งสมมติว่านางเทพธิดาผู้เป็นบริวารเข้าไปทูลผู้ที่เขาอันเชิญ เช่น พระอุมา เป็นต้น
5. เข้มน่าน ก็เป็นเรื่องติดต่อกัน คือ สมมติว่าเทพดานั้น ๆ เข้าในพระสูตร เพื่อเตรียมตัวที่จะไปในมงคลพิธี หรือเป็นการมาของเทวดาฝ่ายหญิงก็ได้
6. ปฐม เป็นการจัดขบวนเทพนิกร
7. ลา หมายความว่า จัดขบวนเสด็จเรียบร้อยแล้ว
8. เสมอ หมายถึงเทพเจ้านั้นเสด็จออกจากกวิมาน
9. เชิด ขบวนเทพดาคนธรรพ์ ฯลฯ กำลังมา
10. กลม เทพเจ้าผู้สูงศักดิ์ เช่น พระนารายณ์เสด็จมา

³ บุญธรรม ตราโมท , คำบรรยายวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย, (กรุงเทพมหานคร : ศิลปสนองการพิมพ์ , 2540), หน้า 47.

11. ชำนาญ เป็นการนฤมิตร หรือประสาทรของเทพยดานั้น ๆ
12. กราวใน แสดงการมาของอสูร เช่น ท้าวเวสสุวรรณ
13. ต้นซุบ แทนการอุปฐากของเจ้าของพิธี
14. ลา แทนคำลงจบของคำอัญเชิญนั้น”⁴

รูปแบบของการบรรเลงเพลงชุดโหมโรงเย็นในสมัยโบราณสามารถบรรเลงได้หลากหลายรูปแบบ โดยสามารถบรรเลงออกเพลงต่างๆ ได้ เช่น

“เพลงตระ	สามารถออก อย่างน้อย 3 ตัว
เพลงเข้าม่าน	สามารถเปลี่ยนเพลงได้ เช่น จีนล่องน่าย
เพลงปฐม	สามารถออกทำยเพลงปฐม 3 ชั้น
เพลงเสมอ	สามารถขยายเป็น 3 ชั้นได้
เพลงลา	สามารถขยายเป็น 3 ชั้นได้
เพลงเชิด	สามารถขยายเป็น 3 ชั้นได้
เพลงกลม	สามารถออกเพลงต่อทำยได้ เช่น ตั่งตั้ง
เพลงกราวใน	สามารถออกเพลงเกร็ด ประเภทโยนได้” ⁵ เป็นต้น

แต่ในปัจจุบันการบรรเลงเพลงชุดโหมโรงเย็นในรูปแบบโบราณได้ลดหายไป โดยเฉพาะเพลงตระ ในเพลงชุดโหมโรงเย็น โดยทั่วไปจะบรรเลงเพียง 1 ตัว คือ ตระหญาปากคอก

จากการค้นคว้าพบว่าในสารานุกรมเพลงไทย หน้า 89 ได้ให้ความหมายเพลงตระดังนี้

“เพลงตระ ลักษณะของเพลงหน้าพาทย์ชั้นสูง สำหรับใช้ประกอบพิธีกรรมของตัวละครตามอารมณ์และโอกาส เช่น ตระประคนธรรม ตระนิมิต ตระนารายณ์บรรทมสินธุ์ เป็นต้น ในเพลงชุดโหมโรงเย็น จะเรียกตระนี้ว่า “ตระโหมโรง” ซึ่งเพลงตระโหมโรง ยังจำแนกออกเป็นตระต่าง ๆ ได้อีกหลายเพลง เช่น ตระ

⁴ บุญธรรม ตราโมท, คำบรรยายวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย, (กรุงเทพมหานคร : ศิลปสนองการพิมพ์, 2540), หน้า 56 – 57.

⁵ สัมภาษณ์ สุเชาว์ หริมพานิช, ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย, 5 มกราคม 2547.

หญ้าปากคอก ตระมารละม่อม และตระปลายพระลักษมณ์
เป็นต้น”⁶

เพลงตระโหมโรงมีเอกลักษณ์ที่ไม่ได้จะเหมือนกันทุกเพลง ส่วนไม้เดินจะมากน้อยแตกต่างกันไปตามความยาวของทำนองเพลง การใช้เพลงตระโหมโรง จะเป็นเพลงตระที่มีอัตราจังหวะสามชั้น และมีรูปของการบรรเลงตามลำดับเพลงที่แตกต่างกันตามแต่สำนักดนตรีนั้นๆ จะใช้บรรเลงก็ตัว ขึ้นอยู่กับความพร้อมและโอกาสในการบรรเลงเป็นสำคัญ⁷

ผลสืบเนื่องจากการศึกษาวิชาอาศรมศึกษา : ครูสุเชาว์ หริมพานิช ในหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2545-2546 พบว่าครูสุเชาว์ หริมพานิช ได้เป็นผู้รวบรวมและบันทึกโน้ตเพลงกลุ่มเพลงตระโหมโรงไว้มากกว่า 20 เพลง ได้ศึกษาจากครูบุญยงค์ เกตุคง และสำนักดนตรีไทยอื่นๆ อีกหลายสำนัก เป็นนักดนตรีอยู่ในกลุ่มอนุรักษ์เพลงไทย เช่น พันโทเสนาะ หลวงสุนทร ครูไชยยะ ทางมีศรี ครูสุรินทร์ ทองสุโชติ ครูสมชาย คุริยประณีต นักดนตรีกลุ่มอนุรักษ์เพลงไทยนี้ ในงานมงคล เช่น พิธีไหว้ครู งานบวช มักจะบรรเลงเพลงตระโหมโรง ไม่น้อยกว่า 5 ตัว ทุกครั้งไป และครูไชยยะ ทางมีศรี เป็นผู้หนึ่งที่รับหน้าที่ในการบรรเลงระนาดเอก

จากการค้นคว้าในอาศรมศึกษาโดยนายสันติ อุดมศรี กล่าวว่า...

“เกิดเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2493 ปีชวด บ้านเลขที่ 21 หมู่ 3 ตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม บิดาชื่อนายแย่ง ทางมีศรี มารดาชื่อ นางปลีก ทางมีศรี มีพี่น้อง 9 คน ชาย 4 คน หญิง 5 คน เป็นบุตรลำดับที่ 6 ศึกษาวิชาดนตรีไทยครั้งแรกกับบิดาเมื่ออายุ 6 ขวบ โดยเริ่มศึกษาในเครื่องดนตรีฆ้องวงใหญ่”

เมื่อเกิดความชำนาญมากขึ้นก็เริ่มศึกษาระนาดเอก ได้มีโอกาสศึกษาระนาดเอกกับครูรวมพรหมบุรี ผู้เคยเป็นนักดนตรีประจำบ้านพระยาวิเชียรสุนทร เจ้ากรมพระธรรมนูญ ทหารเรือและได้เคยถวายตัวเป็นนักดนตรีในวังของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ (วังบางคอกแหลม) ได้รับการถ่ายทอดวิชา

⁶ ณรงค์ชัย ปิฎกัรัชต์, สารานุกรมเพลงไทย, (กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, 2528), หน้า 98.

⁷ สัมภาษณ์ สุเชาว์ หริมพานิช, ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย, 5 มกราคม 2547.

ดนตรีกับหลวงชาญเชิงระนาด (เงิน ผลารักษ์)⁸ ครูสู่ม ดนตรีเจริญ⁹ พระพิณบรรเลงราช (แย้ม ประสาน ศัพท์)¹⁰ พระพาทย์เรีงรมย์ (พิม วาทิน)¹¹ และหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)¹²

บิดากับครุรวม พรหมบุรี เป็นเพื่อนสนิทและเป็นนักดนตรีร่วมวงกันในแถบลุ่มแม่น้ำแม่กลอง ครูไชยยะ จึงได้ไปอยู่ที่บ้านครุรวมตั้งแต่อายุ 14 ขวบ

ครูไชยยะ ผู้มีปัญญาดีและมีความขยันในการฝึกซ้อมสามารถจดจำเพลงที่ครูสอนได้หมด ต่อมาครุรวมได้แนะนำให้เข้ามาศึกษาดนตรีไทยในกรุงเทพมหานคร ได้มาศึกษาดนตรีไทยกับครูบุญยงค์และครูบุญยัง เกตุคง ได้สมัครทำงานที่วงดนตรีไทยกรุงเทพมหานคร ได้ฝึกเพลงเดี่ยวแขกมอญ เพลงเดี่ยวพญาโศก หกชั้น เพลงม้าย่อง และกลุ่มเพลงอื่น ๆ เช่น กลุ่มเพลงเรื่อง กลุ่มเพลงเถา และกลุ่มเพลงละคร¹³

“ต่อมาได้เข้าสอบในกรมศิลปากรเป็นที่ชั้นชมของอาจารย์มนตรี ตราโมท และอาจารย์จิรัส อัจฉรงค์ และได้เริ่มทำงานในวันที่ 1 เดือนธันวาคม 2520 ในตำแหน่งดุริยางคศิลป์ 1 (ไทย) งานดุริยางค์ไทย กองการสังคีต กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น สำนักงานการสังคีต กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม) เลขที่ตำแหน่ง 1028 ระดับ 1 อัตราเงินเดือน 750 บาท ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็น ดุริยางคศิลป์ 7 รับอัตราเงินเดือน 23,130.00 สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์

⁸ หลวงชาญเชิงระนาด (เงิน ผลารักษ์) เป็นนักดนตรีอยู่ในวงข้าหลวงเดิม พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานบรรดาศักดิ์ไว้

⁹ ครูสู่ม ดนตรีเจริญ เป็นนักดนตรีเชื้อสายมอญหนีภัยสงครามมากับน้อง(ครูจ) สัมภาระที่ติดตัวมาจากกรุงหงสาวดีจนถึงปทุม คือ ฉ้องวง พระยาวิเชียรสุนทร เจ้ากรมพระธรรมมุนูญ ทหารเรืออุปการะไว้

¹⁰ พระพิณบรรเลงราช (แย้ม ประสานศัพท์) สอนเกี่ยวกับการขับร้องในวังบางคอแหลมและเป็นนักดนตรีอยู่ในวงข้าหลวงเดิม

¹¹ พระพาทย์เรีงรมย์ (พิม วาทิน) สอนพวกเครื่องหนังในวังบางคอแหลมและเป็นนักดนตรีอยู่ในวงข้าหลวงเดิม

¹² หลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) สอนเครื่องดนตรีทั่วไปในวังบางคอแหลมและเป็นนักดนตรีอยู่ในวงข้าหลวงเดิม

¹³ สัมภาษณ์ ไชยยะ ทางมีศรี , ดำรงตำแหน่งเป็น ดุริยางคศิลป์ 7 สำนักงานการสังคีต , มีนาคม 2549.

ได้แต่งงานกับนางสาวสมใจ จิตรลัดดาเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2514 มีบุตรชาย 2 คน ชื่อนายคยิต ทางมีศรี สมรสกับ นางสาวปวีณามีบุตร 1 คน และนายบุญชัย ทางมีศรี ได้สมรส นางสาววาสนา มีบุตรมีบุตร 1 คน”¹⁴

ผลงานการบรรเลงระนาดเอกที่ครูไชยยะ ทางมีศรี ได้ฝากไว้ในวิชาการดนตรีไทยมีอยู่มากมาย เช่น การบรรเลงหน้าพาทย์ในพิธีไหว้ครูดนตรีไทยประจำวงกรมศิลปากร การบันทึกเทปดนตรีไทยผลงานของครูบุญยงค์ เกตุคง ประเภทโหมโรงเสภา เพลงเถาประมาณ 40 เพลง การบันทึกเทปดนตรีไทยในเพลงชุดโหมโรงกลางวันทางครูบุญยงค์ เกตุคง ที่กรมศิลปากรการบันทึกเทปดนตรีไทยประเภทละครของกรมศิลปากร¹⁵

ครูไชยยะ ทางมีศรี เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในเครื่องดนตรีระนาดเอก โดยเป็นที่ยอมรับของศิลปินนักดนตรีไทยในกรมศิลปากร ในสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและในระดับนักดนตรีอาชีพ อันเป็นเหตุให้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาวิจัยในเรื่อง “เพลงระนาดโหมโรงเย็น : กรณีศึกษาทางระนาดเอกของครูไชยยะ ทางมีศรี” โดยมุ่งเน้นศึกษาถึงโครงสร้างของเนื้อทำนองหลักเพลงระนาดโหมโรง เพลง ตระหมู้าปากคอก ตระมารละม่อม กระจายพระลักษมณ์ กระจายเสื่อหรือเสื่อขบ กระจายนิบาต กระจายนิบาต กระจายอรอย ทางครูบุญยงค์ เกตุคง , ศึกษาการดำเนินทำนองทางระนาดเอกของครูไชยยะ ทางมีศรี ในเพลงระนาดโหมโรง ประกอบไปด้วย กระจายปากคอก กระจายมารละม่อม กระจายพระลักษมณ์ กระจายเสื่อหรือเสื่อขบ กระจายนิบาต กระจายนิบาต กระจายอรอย เพื่อเป็นการค้นหารูปแบบ กลเม็ดพราย แนวคิดของการแปรทำนองของครูไชยยะ ทางมีศรี และเป็นการอนุรักษ์เพลงไทยในประเภทเพลงระนาดโหมโรงสืบไป

วัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและรูปแบบการบรรเลงเพลงระนาดโหมโรงเย็น
2. เพื่อศึกษาจังหวะหน้าทับตะโพนและกลองทัด

¹⁴ สันติ อุดมศรี , อาศรมศึกษา : ครูไชยยะ ทางมีศรี ,งานวิจัยตามหลักสูตร ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2547 , หน้า 76 – 77.

¹⁵ สัมภาษณ์ สุเชาว์ หริมพานิช , ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย , 5 มกราคม 2547.

3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การดำเนินงานของทางระนาบเอกของครูไชยยะ ทางมีศรี ในเพลงตระ
 หน้าปากคอก ตระมารละม่อม ตระปลายพระลักษมณ์ ตระเล็บเสือหรือเสือขบ ตระสันนิบาต ตระคู่
 สันนิบาต ตระย่อนรอย ทางครูบุญยงค์ เกตุคง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

1.1 ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ จากสถาบันบริการทาง
 การศึกษา

- สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หอสมุดกลางมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดโรงเรียน กรุงเทพมหานครวิทยาลัย ฝ่ายประถม ฝ่ายมัธยมต้น

ฝ่ายมัธยมปลาย (153ปี) ห้องสมุดกลาง (ตึกสิรินาถ)

1.1.1 หนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

- หนังสือ “สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง” โดย มูลนิธิ
 สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์
- งานวิทยานิพนธ์ “การดำเนินงานของระนาบเอกในเพลงเรื่องสี่ภาษา”
 โดย นายสุราชดิษฐ์ ศรีสัตย์ชยะ
- งานวิทยานิพนธ์ “บทบาทและหน้าที่ของดนตรีในพิธีไหว้ครูดนตรี
 ไทย” โดยนัฐพงศ์ โสวัตร
- งานวิทยานิพนธ์ “การบรรเลงเพลงเร็วในวงเครื่องสายไทยกรณี ศึกษา
 เรื่องแขกมดตีนหนู” โดยนางสาวณัฐชา ไชยศักดิ์
- หนังสือ “ฟังและเข้าใจเพลงไทย” โดย นายมนตรี ตราโมทและ
 วิเชียร กุลตัญจน์
- หนังสือ “ประวัติชีวิตและผลงาน ศิลปินผู้สร้างสรรค์ ดนตรีไทย ครู
 มนตรี พุ่มเสนาะ” โดย สัญญา สมประสงค์

- หนังสือ “ยุคทองของคนตรีไทย” โดยคณะผู้ดำเนินงานวิจัยโครงการดุริยางคศิลป์ นวัตกรรมขั้นที่ 4 รุ่นที่ 10 สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- หนังสือ “ที่ระลึกในโอกาสแสดงมูทิตาจิต” โดย อาจารย์ ประสิทธิ์ ถาวร

- หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนายประสิทธิ์ ถาวร ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปการแสดงดนตรีไทย

- นามานุกรมศิลปินเพลงไทยในรอบ 200 ปี แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

- กำบรรยายวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย โดย อาจารย์บุญธรรม ตราโมท

- หนังสืออาศรมศึกษา: ครูไชยยะ ทางมีศรี โดย นายสันติ อุคมศรี งานวิจัยตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 สัมภาษณ์อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังมีรายนามต่อไปนี้

- รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี ผู้เชี่ยวชาญประจำหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยจาก ครูสอน วงฆ้อง ครูพริ้ง คนตรีรส ครูมี ทรัพย์เย็น และ หลวงไพเราะเสียงขอ

- อาจารย์จิรัส อัจฉรงค์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปการแสดง (ดนตรีไทย) ท่านเป็นผู้ที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญทางด้านปี่พาทย์และเพลงไทยเป็นอย่างดี ถือได้ว่าเป็นบุคคลที่เสมือนคลังความรู้แห่งหนึ่งของประเทศไทย

- ครูไชยยะ ทางมีศรี ดำรงตำแหน่งเป็น ดุริยางคศิลป์ 7 สำนักการสังคีต ศึกษาวิชาดนตรีกับ บิดา ครูรวม พรหมบุรี ครูบุญยงค์ เกตุคง ครูบุญยั้ง เกตุคง

- ครูทัย ปานประยูร ดำรงตำแหน่งเป็น ดุริยางคศิลป์ 7 สำนักการสังคีต ศึกษาวิชาดนตรีประเภทเครื่องหนึ่งจาก ครูสมพงษ์ นุชพิจารณ์

- ครูสุเชาว์ หริมพานิช ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย สายสำนักครูบุญยงค์ เกตุคง ได้รับการยกย่องและสอนในระดับปริญญาตรี ระดับมหาบัณฑิต จากสถาบันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาอีกหลายแห่ง

1.3 ศึกษาสังคีตลักษณะและรูปแบบแผนของเพลงหน้าพาทย์ จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้เรียบเรียงไว้ โดยมุ่งวิเคราะห์สังคีตลักษณะของเพลงตระโหมโรง ตามแนวของ

เอกสาร สังคีตลักษณ์วิเคราะห์ ของ รองศาสตราจารย์ พิเชิต ชัยเสรี สาขาวิชาดุริยางค์ไทยภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- โครงสร้างของบทเพลง
- เนื้อทำนองหลัก
- กลุ่มเสียง
- การใช้สำนวนกลอนระนาดในเพลงตระโหมโรง

1.4 บันทึกข้อมูลเพลงตระโหมโรง ทั้ง 7 ตัว คือ ตระโหมโรงปากคอก ตระมารละม่อม ตระปลายพระลักษณ์ ตระเล็บเสือหรือเสือขบ ตระสันนิบาต ตระคู่สันนิบาต ตระย่อนรอย ทางครูบุญยงค์ เกตุคง

2. ชั้นศึกษาข้อมูล

2.1 นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ วิจัย ตำราวิชาการและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มาจัดความลำดับตามความสำคัญของเนื้อหา

2.2 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากศิลปินผู้ทรงคุณวุฒิ จัดเรื่องให้มีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกับเนื้อหา

2.3 บันทึกเพลงตระ 7 ตัว คือ เพลงตระโหมโรงปากคอก ตระมารละม่อม ตระปลายพระลักษณ์ ตระเล็บเสือหรือเสือขบ ตระสันนิบาต ตระคู่สันนิบาต ตระย่อนรอย เป็นโน้ตไทย

3. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์การดำเนินกลอนเปรียบเทียบทางระนาดเอกของครูไชยยะ ทางมีศรี กับเนื้อทำนองหลัก ในเพลงตระโหมโรงปากคอก ตระมารละม่อม ตระปลายพระลักษณ์ ตระเล็บเสือหรือเสือขบ ตระสันนิบาต ตระคู่สันนิบาต ตระย่อนรอย

4. ชั้นสรุปผลการศึกษา

นำเสนองานวิจัยในลักษณะการพรรณนาเชิงคุณภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบประวัติความเป็นมาและรูปแบบของการบรรเลงเพลงโหมโรงเย็น
2. ทราบหลักของการดำเนินทำนองเพลง ตระหมี่ป่ากอก ตระมารละม่อม ตระปลายพระลักษมณ์ ตระเล็บเสือหรือเสือขบ ตระสันนิบาต ตระคู่สันนิบาต ตระช้อนรอย ทางครุบุญองค์เกตุคง
3. ทราบการใช้สำนวนกลอนระนาดเอกในเพลง ตระหมี่ป่ากอก ตระมารละม่อม ตระปลายพระลักษมณ์ ตระเล็บเสือหรือเสือขบ ตระสันนิบาต ตระคู่สันนิบาต ตระช้อนรอย รูปแบบของ ครูไชยยะ ทางมีศรี
4. เป็นแนวทางของการศึกษาเพลงตระโหมโรงเย็นอื่นๆ ต่อไป
5. เป็นการอนุรักษ์เพลงไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย